

Bilimsel çalışmam için maddi kaynak nasıl bulurum?

How can I find funding for my scientific research?

Mehmet Ali Deveci

Çukurova Üniversitesi Ortopedi ve Travmatoloji Anabilim Dalı, Adana, Türkiye

Ülkemizde bilimsel literatüre olan katkı her geçen yıl katlanarak artmaktadır. Bu katkılar arasında, ortopedi ve travmatoloji alanında yapılan çalışmalar hem sayı hem içerik olarak artmaktadır ve özellikle SCI (Science Citation Index) ve SCI-Expanded dergilerde giderek artan sayıda çalışma yayımlanmaya başlamıştır. Tüm bu iyi gelişmelerin yanında, ülkemizde halen bilimsel çalışma yapmanın önündeki en büyük engel özellikle bu ileriye dönük ve inovasyona yönelik çalışmalardaki kaynak veya finansman sorunudur. Bu makalede amaç, ülkemizde çeşitli kurumlarca bilimsel çalışmalar için verilen finansal destek programlarının açıklanmasıdır.

Anahtar sözcükler: bilimsel çalışma; finansal destek; burslar

The contribution to scientific literature from our country is growing progressively every year. Among these contributions, the ones in the field of orthopedics and traumatology are increasing in number and content, and these publications are cited both in SCI (Science Citation Index) and SCI-Expanded. Besides all these developments, the most important obstacle in front of conducting a scientific research in our country is the funding problem for prospective and innovative studies. The aim of this article is to describe the programs of various institutions giving financial support to scientific studies.

Key words: scientific study; financial support; scholarships

Ülkemizde bilimsel literatüre olan katkı her geçen yıl katlanarak artmaktadır. Bu katkılar arasında, ortopedi ve travmatoloji alanında yapılan çalışmalar hem sayı hem içerik olarak artmaktadır ve özellikle SCI (Science Citation Index) ve SCI-Expanded dergilerde giderek artan sayıda çalışma yayımlanmaya başlamıştır. Tüm bu iyi gelişmelerin yanında ülkemizde halen bilimsel çalışma yapmanın önündeki en büyük engel özellikle bu ileriye dönük ve inovasyona yönelik çalışmalardaki kaynak veya finansman sorunudur. Son yıllarda gerek meslek örgütümüz olan Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği (TOTBİD) gerekse alt branş derneklerince, yapılacak bilimsel çalışmalara destek amacıyla burs veya destekleme programları başlatılmıştır. Bunların yanında, TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırmalar Kurumu) da yapılacak bilimsel çalışmaların finansmanı amacıyla destek programları veya bu çalışmaların yurt dışında da yapılabilmesi için burs uygulamalarıyla desteğini giderek arttırmaktadır.

Tüm bunların yanı sıra üniversitelerimizin alt yapı projeleri ve bilimsel araştırma proje fonları belki de şu anda bilim dünyamızda bir çalışmanın finansmanı için en sık kullandığımız kaynakları oluşturmaktadır.

Bu yazının amacı, ülkemizde Ortopedi ve Travmatoloji alanında gerçekleştirilecek ileriye dönük, geliştirici bilimsel çalışmalar için finansman kaynağı olarak kullanılabilen burs ve destek programları hakkında bilgi vermektir.

TOTBİD TARAFINDAN VERİLEN DESTEKLER

Ortopedi ve travmatoloji alanında temel meslek örgütümüz olan TOTBİD ile dernek bünyesinde kurulan Türk Ortopedi ve Travmatoloji Eğitim Konseyi (TO-TEK) ve Türk Ortopedik Araştırma Konseyi (TOAK) tarafından, bu alanda yapılacak özellikle temel bilimler konulu çalışmalara ciddi destekler verilmektedir. Bu desteklerin en önemlisi “TOTBİD Araştırma Projeleri Desteği Programı”dır. Bu programda özellikle

ortopedi ve travmatoloji anabilim dalı ile ilgili, temel bilim alanlarında araştırmalar desteklenmektedir. Kırk yaş altı genç araştırmacılara yönelik olan ve öncelikle, çok merkezli, ileriye dönük, randomize ve kontrol grubu içeren çalışmalara destek verilen bu programda, gelen başvurular TOTBİD-TOAK tarafından değerlendirilmekte, her bir projeye bir takvim yılında en fazla 10,000 TL katkıda bulunulurken, uzun süreli projeler-uygun görüldüğü takdirde- bir yıl daha destek programından yararlanabilmektedir.

TOTBİD-TOAK tarafından verilen diğer bir çalışma desteği de “**Yurtdışı Araştırma Bursu**”dur. Araştırmayı yürüteceği yurtdışı kurum tarafından davet alan ortopedi ve travmatoloji uzmanı veya araştırma görevlisinin yararlanabileceği bu burs ile araştırmacıya, altı ay aşmamak koşulu ile, TOTBİD yönetim kurulunca belirlenecek sürede aylık 1000 Avro destek sunulmaktadır. Yurtdışı gidiş-dönüş giderleri de bu destek çerçevesinde TOTBİD tarafından karşılanmaktadır.^[1]

TOTBİD tarafından sağlanan diğer bir burs olanağı ise bilimsel çalışmalar dışında mesleki becerilerin geliştirilmesine yönelik bir program olan “**Bilgi Pekiştirme Bursu**”dur. Bir klinikte aktif olarak çalışmakta olan uzmanların veya araştırma görevlilerinin başvurabildiği bu program 1-6 aylık bir dönemi kapsar. Yaşadığı şehir dışında bir merkezde eğitim alacak bursiyerlerin barınma ve diğer masrafları için aylık 1000 TL destek sağlanmaktadır. Bu destek sadece Türkiye sınırları içindeki klinikler için geçerlidir.^[2]

ÜNİVERSİTE OLANAKLARI

Üniversitelerimizde çalışan araştırma görevlileri, uzmanlar, öğretim görevlileri ve öğretim üyelerinin bilimsel çalışmalarının desteklendiği bilimsel araştırma proje fonları, bir öğretim üyesinin proje yürütücüsü olduğu çalışmalarda (özellikle tez çalışmalarında) ciddi destek sağlamaktadır. Her bilimsel çalışmada verilecek desteğin üst sınırı kurumdan kuruma farklılık gösterebilmektedir. Üniversitelerde, **Altyapı Projeleri** özellikle yüksek teknoloji cihaz gerektiren çalışmalarda, ortalama 140,000 TL'ye kadar destek sağlamaktadır. Bu gibi durumlarda proje yürütücüsü bir öğretim üyesi olmalıdır. Bu tür alt yapı projelerinde projenin zamanlaması ve maliyet analizi iyi kurgulanmalı ve bu sürelerle uyulmalıdır. Hızlı ve az bütçeli çalışmalar için kullanılacak diğer bir destek programı ise üniversitelerde gerçekleştirilecek “**Bilimsel Araştırma Projeleri**” içindir. Kurumdan kuruma değişimle birlikte, 8.000-20.000 TL arasında finansal destek verilmektedir. Bu projelerde mutlaka etik kurul onayı bulunmalıdır. Hayvan deneyleri içeren çalışmalarda ise mutlaka deney hayvanları ile çalışma yapabileceğine dair sertifikası bulunan bir araştırmacı yer almalıdır. Bilimsel araştırma projeleri

desteği, bir bilimsel çalışma için etik sınırlar çerçevesinde birden fazla destek alınmasına olanak verir.

TÜBİTAK DESTEKLERİ

TÜBİTAK bünyesinde kurulan “**Araştırma Destek Programları Başkanlığı (ARDEB)**” tarafından verilen, birçok bilimsel araştırma ve geliştirme destek programı bulunmaktadır. ARDEB bünyesinde olan Sağlık Bilimleri Araştırma Destek Grubu (SBAG) tarafından değerlendirilen bu çalışmalara hem kamu kurumlarından hem de özel sektörden başvuru yapılabilen ve ciddi maddi destekler sağlanmaktadır. Bu destekler, ulusal ve uluslararası destek programları olarak değerlendirilebilir.

Ulusal destek programları

1001: Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı^[3]

Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Projelerini Destekleme Programı'nın amacı, yeni bilgiler üretilmesi, bilimsel yorumların yapılması veya teknolojik problemlerin çözümlenmesi için bilimsel esaslara uygun olan projeleri desteklemektir. Proje süresi 36 aydır. Bu araştırma projelerinin destek üst limiti 360.000 TL'dir. İstenen burs miktarlarının toplamı aylık 4.800 TL'den fazla olamaz. Makine-teçhizat taleplerinin toplam bütçe ile dengeli olması gözetilir. Altyapı oluşturmaya yönelik projeler desteklenmez. Bu proje desteğine başvurular, üniversitelerden doktora düzeyinde, özel/ kamu kuruluşlarından ise lisans eğitimi düzeyinde kabul edilmektedir.

1002: Hızlı Destek Programı^[4]

Hızlı Destek Programı'nın amacı, üniversitelerde, araştırma hastanelerinde ve araştırma enstitülerinde/istasyonlarında yürütülecek acil, kısa süreli, küçük bütçeli araştırma ve geliştirme projelerine destek sağlamaktır. Proje süresi 12 aydır. Hızlı destek projeleri destek üst limiti (burs dahil) yıllık 30.000 TL'dir. İstenen burs miktarlarının toplamı aylık 900 TL'den fazla olamaz. Bu destek programına, üniversiteler ve araştırma enstitülerinde doktora öğrencisi veya doktora derecesine sahip olan, araştırma hastanelerinde ise tıpta uzmanlık öğrencisi veya tıpta uzmanlık derecesine sahip olanlar başvurabilir. Değerlendirme süresi ortalama 2-3 aydır. Başvuru için bir zaman kısıtlaması bulunmamaktadır.

1005: Ulusal Yeni Fikirler ve Ürünler Araştırma Destek Programı^[5]

Programın amacı; ülkemizde ihtiyaç duyulan, teknolojik dışa bağımlılığımızı azaltacak ve/veya ülkemizin

rekabet gücünü arttıracak ulusal/uluslararası yeni bir ürün/süreç/yöntem/model geliştirme amacına yönelik uygulamalı araştırma ve/veya deneysel geliştirme projelerinin desteklenmesidir. Proje süresi 18 ay, proje destek üst limiti ise 200.000 TL'dir. İstenen burs miktarının toplamı aylık 3.000 TL'den fazla olamaz; makine-teçhizat taleplerinin toplam bütçe ile dengeli olması gözetilir. Altyapı oluşturmaya yönelik projeler desteklenmez. Proje yürütücüsü, projenin üçüncü kişilerin fikri ve sınai haklarına tecavüz oluşturmadığını taahhüt eder ve varsa ilgili lisans, devir vb. anlaşma metinlerini ibraz eder.

3501: Kariyer Geliştirme Programı^[6]

Bu programın amacı, kariyerlerine yeni başlayan doktoralı bilim insanlarının çalışmalarını proje desteği vererek teşvik etmektir. Bu programa doçent ve üstü akademik ünvanlı araştırmacılar başvuramaz. Uzmanlık veya doktora derecesine sahip araştırmacıların kariyerlerinin ilk yedi yılı içinde olmaları gerekmektedir. Doktora ve tıpta uzmanlık derecesinin alındığı kurum dışında, Türkiye'de yerleşik olan bir kurumda çalışılması gerekmektedir.^[7] Yirmi birinci yüzyılın akademik önderliğini yüklenerek genç araştırmacıların çalışmalarını destekleyen, hem genç bilim insanlarının kariyerlerini araştırmacı ve eğitimci olarak en iyi şekilde sürdürmelerine katkı sağlanması hem de bilimsel düzeyimizin geliştirilmesi ve bilimin ülke kalkınmasındaki rolünün artırılması amacına yönelik bir programdır. Proje süresi 36 aydır; bu proje çerçevesinde desteklenecek çalışmalara yıllık bütçe sınırı olmaksızın 225.000 TL destek sağlanmaktadır. İstenen burs miktarının toplamı aylık 3.000 TL'den fazla olamaz. Makine-teçhizat taleplerinin toplam bütçe ile dengeli olması gözetilir. Altyapı oluşturmaya yönelik projeler desteklenmez.

2218: Yurtiçi Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı^[8]

Tıbbi bilimlerde doktora veya uzmanlığını alan ve doktora/uzmanlık derecesini aldığı üniversitenin bulunduğu ilin dışında bir kurumda doktora/uzmanlık sonrası araştırma yapıyor/yapacak olan araştırmacılara burs verilmektedir. Burs süresi 24 aydır; aylık burs miktarı; başka bir yerden geliri olmayanlar için aylık 2.250 TL, başka bir yerden geliri olanlar için aylık 1.000 TL'dir.

2219: Yurtdışı Doktora Sonrası Araştırma Burs Programı^[9]

Bu destek programı kapsamında, tıbbi bilimlerde doktora veya uzmanlığını almış ve yurt dışında araştırmalar yapacak olan bilim insanları

desteklenmektedir. Destek süresi en fazla 12 aydır; aylık en fazla burs miktarı Avrupa ülkeleri için 1.900 Avro, diğer ülkeler için 2.500 Amerikan doları olup, araştırmanın yapılacağı yöredeki yaşam giderleri göz önünde bulundurularak saptanır. Ödemeler, üçer aylık dönemlerde yurt içinde veya yurt dışında yapılır. Gidiş-dönüş yol giderleri TÜBİTAK tarafından karşılanır. Araştırmacı yurt içinde veya dışında başka bir kuruluştan destek aldığı takdirde TÜBİTAK'a bilgi vermekle yükümlüdür. Kısmi destek sağlanmış bursiyerlere TÜBİTAK tarafından verilecek destek ayrıca belirlenir. Araştırmacı projesini yürüteceği kurumdan davet almış olmalıdır.

Sonuç olarak; ülkemizde özellikle ortopedi ve travmatoloji alanında yapılan bilimsel çalışmaların kalitesi ve bu artışa paralel olarak, dernekler, üniversiteler ve başta TÜBİTAK olmak üzere farklı kamu kuruluşları ile özel kuruluşlardan destekler de artmaktadır. Etik değerler gözetilerek alınacak bu bilimsel proje ve alt yapı destekleri ile, daha maliyetli çalışmaların yapılması, yeni ürünlerin geliştirilmesi ve ülkemiz adına geliştireceğimiz bilimsel projeler ve ürünler ile bilimsel ve maddi katma değer üretilebilmesi mümkün olacaktır.

KAYNAKLAR

1. <http://totbid.org.tr/upload/files/YURTDISI%20ARASTIRMA%20BURSU%20YONERGESI.pdf>
2. <http://www.totbid.org.tr/upload/files/BILGI%20PEKISTIRME%20BURSU%20YONERGESI.pdf>
3. <http://www.tubitak.gov.tr/tr/destekler/akademik/ulusal-destek-programlari/icerik-1001-bilimsel-ve-teknolojik-arastirma-projelerini-destekleme-pr>
4. <http://www.tubitak.gov.tr/tr/destekler/akademik/ulusal-destek-programlari/icerik-1002-hizli-destek-programi>
5. <http://www.tubitak.gov.tr/tr/destekler/akademik/ulusal-destek-programlari/icerik-1005-ulusal-yeni-fikirler-ve-urunler-arastirma-destek-programi>
6. <http://www.tubitak.gov.tr/tr/destekler/akademik/ulusal-destek-programlari/icerik-3501-kariyer-gelistirme-programi>
7. <http://www.tubitak.gov.tr/tr/destekler/akademik/ulusal-destek-programlari/3501/icerik-kimler-basvurabilir>
8. <http://www.tubitak.gov.tr/tr/burslar/doktora-sonrasi/arastirma-burs-programlari/icerik-2218-yurt-ici-doktora-sonrasi-arastirma-burs-programi>
9. <http://www.tubitak.gov.tr/tr/burslar/doktora-sonrasi/arastirma-burs-programlari/icerik-2219-yurt-disi-doktora-sonrasi-arastirma-burs-programi>